

Dôvodová správa

Košický samosprávny kraj vykonáva originálne kompetencie v oblasti kultúry prostredníctvom 25 kultúrnych inštitúcií, ktoré má v zriaďovateľskej pôsobnosti. Sieť osvetových zariadení pozostáva v súčasnosti z 9 osvetových zariadení, ktoré si svoje poslanie plnia podľa zákona o osvetovej činnosti z toho 8 z nich má charakter všeobecných osvetových zariadení a sú to: Krajské osvetové stredisko v Košiciach, Gemerské osvetové stredisko v Rožňave, Regionálne osvetové stredisko v Trebišove, Spišské osvetové stredisko v Spišskej Novej Vsi, Zemplínske osvetové stredisko v Michalovciach, Kultúrne centrum Abova v Bidovciach, Kultúrne centrum Údolia Bodvy a Rudohoria v Moldave nad Bodvou a Kultúrne centrum Medzibodrožia a Použia v Kráľovskom Chlmci.

Hvezdáreň v Michalovciach je špecializovaným osvetovým zariadením a zároveň má od roku 2009 krajskú pôsobnosť v oblasti metodiky k 3 astronómickým pracoviskám (Trebišov, Rožňava, Medzev).

Krajskému osvetovému stredisku (ďalej KOS) v Košiciach bola zverená krajská pôsobnosť v oblasti koordinácie a vybraných činností v oblasti metodiky od roku 2005. V období rokov 2005–2009 prešla väčšina osvetových zariadení rôznymi formami transformácie (viď. hlavný dokument), v rámci ktorých došlo k presunu a priblíženiu výkonu kultúrno-osvetových služieb z centier regiónov do ich okrajových oblastí a oblastí s národnostne zmiešaným obyvateľstvom.

Uvedenými krokmi sme sledovali:

- priblíženie výkonu kultúrno-osvetovej činnosti obyvateľom mikroregiónov, miest a obcí, a do regiónov s národnostne zmiešaným obyvateľstvom
- hospodárnejšie využívanie finančných prostriedkov v dôsledku zlučovania osvetových zariadení všeobecných i špecializovaných (riadenie, administratíva a ekonomicko-prevádzkové útvary).

V prípade novozriadených kultúrnych centier bolo ich personálne zabezpečenie riešené cca 40%-tnou delimitáciou pracovníkov regionálnych osvetových zariadení s úmernou časťou rozpočtov na osobné náklady, činnosť a z časti aj na prevádzku. V prípade špecializovaných pracovísk (astronómia) boli delimitované pracovné sily, prevádzka a činnosť v plnom rozsahu s doterajšími rozpočtovanými nákladmi. Dovtedy nimi spravované nehnuteľnosti a hnuťelný majetok prešiel do správy osvetových zariadení.

Ukončenie procesu transformácie osvetových zariadení navrhujeme realizovať transformáciou KOS Košice na Kultúrne centrum Košického samosprávneho kraja v dvoch časových horizontoch a to:

- k 1. 7. 2010 napojením Programu Terra incognita na KOS Košice
- k 1. 1. 2011 transformáciou KOS Košice na Kultúrne centrum Košického samosprávneho kraja

Realizácia uvedeného zámeru vyplýva z potreby zabezpečiť plnenie zámerov, cieľov a úloh vyplývajúcich zo:

- Stratégie rozvoja kultúry Košického samosprávneho kraja
- programu Terra incognita (ďalej TI) ako súčasti EHMK 2013
- Koncepcie starostlivosti o tradičnú ľudovú kultúru Košického samosprávneho kraja na obdobie 2008 – 2013.

Naším cieľom je inštitucionalizácia Programu Terra incognita a jeho napojenie na živú kultúru realizovanú v regiónoch KSK, predovšetkým osvetovými zariadeniami. Dôraz bude kladený na tradičné podujatia a nové formy činnosti na kultúrno-historických cestách KSK, so zreteľom na rozvoj kultúrneho turizmu a trvalú udržateľnosť.

Úspešnosť realizácie strategických cieľov kultúry si vyžaduje mobilnú koordinačnú, manažérsko-marketingovú organizáciu, ktorá uvedené zámery, ciele a úlohy dokáže plniť k spokojnosti zriaďovateľa, kultúrnej verejnosti kraja ako aj klientov cestovného ruchu a turizmu. Túto možnosť vidíme v skĺbení poslania KOS s realizáciou úloh Programu Terra incognita. Predpokladáme, že uvedeným krokom zároveň vytvárame základňu pre trvalú udržateľnosť a opodstatnenosť kultúrno-osvetovej činnosti aj po roku 2013. Navrhnuté riešenie vnímame v súčasnej hospodárskej a finančnej situácii ako optimálnejšiu variantu, než zriadenie novej organizácie s právnou subjektivitou. Pri tom vychádzame z analogickej zmeny organizačnej štruktúry Úradu KSK v roku 2010, v rámci ktorej došlo k začleneniu referátu cestovného ruchu do odboru kultúry, pričom vznikol odbor kultúry a cestovného ruchu. Výkon koordinácie a realizáciu projektu Terra incognita, neskôr aj úsek kultúrneho turizmu navrhujeme riešiť zriadením samostatného oddelenia, ktorého činnosť personálne a ekonomicky zabezpečíme z projektu Terra incognita. V období 2011 – 2013 bude oddelenie dobudované o ďalších pracovníkov, podľa potreby a možností, pričom rátame s novelou zákona o cestovnom ruchu a pripravovaným novým zákonom o osvetovej činnosti, ktorý poskytne právny rámec na tieto kroky. V I. etape bude transformované osvetové zariadenie pôsobiť ako príspevková organizácia v zmysle zákona č. 61/2000 Z. z. o osvetovej činnosti.

Zdôvodnenie:

- nevyhnutnosť vytvorenia zariadenia pre riadenie, koordináciu a realizáciu Programu Terra incognita v prepojení na činnosť zariadení kultúry v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK
- osvedčenie koordinačnej zložky KOS Košice na úrovni kraja (v systéme osvetových zariadení)
- potreba zabezpečenia trvalej udržateľnosti kultúrno-osvetovej práce aj po roku 2013 a jej prepojenie na cestovný ruch a kultúrny turizmus
- zmena formy z rozpočtovej na príspevkovú - pružnosť riadenia, motivácia pre zabezpečenie príjmov

Prínos:

- optimalizácia siete kultúrnych zariadení KSK
- skvalitnenie koordinačnej činnosti v sieti osvetových zariadení
- rozšírenie predmetu činnosti o oblasť kultúrnej turistiky
- vyšší podiel kultúry na rozvoji hospodársko-sociálnom rozvoji KSK
- efektívnejšie využitie ľudských, finančných a materiálnych zdrojov